

Correctievoorschrift HAVO

2008

tijdvak 2

economie 1

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 58 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 **maximumscore 1**
conjunctuur

2 **maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de stijgende werkloosheid in Duitsland leidt tot afnemende bestedingen in dat land waardoor de Nederlandse export naar Duitsland stagneert en dus ook de productie en de vraag naar arbeid.

3 **maximumscore 3**
uitspraak 1 juist
uitspraak 2 juist
uitspraak 3 onjuist
uitspraak 4 onjuist

Opmerking

Voor elke fout 1 punt in mindering brengen.

Opgave 2

4 **maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juiste berekening is:

• totale opbrengst: $40.000 \times € 30$	€ 1.200.000	1
• totale kosten	<u>€ 900.000</u>	
totale winst	€ 300.000	1

5 **maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $20.000 = -2.000P + 150.000 \rightarrow 2.000P = 130.000 \rightarrow P = 65$ (euro)

6 **maximumscore 2**
maximumprijs
Uit de verklaring moet blijken dat de vastgestelde prijs onder de evenwichtsprijs ligt / dient ter bescherming van consumenten.

Opgave 3

7 maximumscore 2

- stelling 1 juist
stelling 2 onjuist
stelling 3 onjuist

Opmerking

Voor elke fout 1 punt in mindering brengen.

8 maximumscore 2

- stelling 1 juist
stelling 2 juist
stelling 3 onjuist

Opmerking

Voor elke fout 1 punt in mindering brengen.

Opgave 4

9 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{100}{119} \times \text{€ } 269 \times 1,14 = \text{€ } 257,70$$

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

10 maximumscore 1

- bij a 1 (De consumentenprijs daalt.)
bij b 4 (De afzet stijgt.)
bij c 6 (De procentuele daling van de prijs is kleiner dan de procentuele stijging van de afzet.)

11 maximumscore 1

- bij d 2 (De consumentenprijs stijgt.)
bij e 3 (De afzet daalt.)
bij f 7 (De procentuele stijging van de prijs is groter dan de procentuele daling van de afzet.)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat **buitenlandse consumenten een voordeel behalen door luxe goederen in Nederland te kopen** waardoor buitenlandse winkeliers omzet verliezen.

Indien het vetgedrukte niet is verwoord

0

Opgave 5

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{2,5 - 1,9}{100} \times 495 \text{ miljard euro} = 2,97 \text{ miljard euro}$$

Opmerkingen

- Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.
- Voor het antwoord $0,6 \times 495 = 297$ geen punten toekennen.

14 maximumscore 2

De olieprijs stijgt.	De olieprijs stijgt.
c	e
a	b
f	d
De structuurwerkloosheid stijgt.	De conjunctuurwerkloosheid stijgt.

- Voor de structuurwerkloosheid 1
- Voor de conjunctuurwerkloosheid 1

Opmerking

Als bij de structuurwerkloosheid de volgorde e - a - f is gekozen, 1 punt toekennen; voor de conjunctuurwerkloosheid kunnen dan geen punten meer behaald worden.

Opgave 6

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- rente: $0,04 \times \text{€ } 200.000 = \text{€ } 8.000$ 1
- belastingvoordeel: $0,52 \times \text{€ } 8.000 = \text{€ } 4.160$ 1

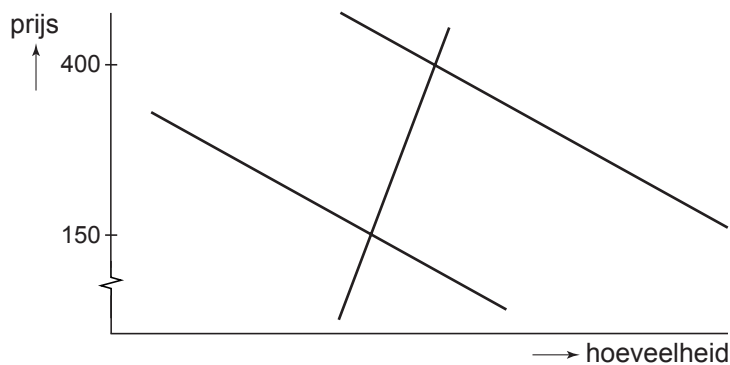
Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juiste berekening is: $0,42 \times \text{€ } 2.153 + 0,37 \times \text{€ } 5.847 = \text{€ } 3.068$	
	Indien niet de juiste twee schijfpercentages zijn gehanteerd	0
	<i>Opmerking</i> <i>Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.</i>	
17	maximumscore 2 bij (1) secundaire bij (2) minder scheef	
18	maximumscore 2 de ontwikkelingen 1, 3 en 4	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor elke ontbrekende ontwikkeling • Voor elke ten onrechte genoemde ontwikkeling 	-1 -1

Opgave 7

- 19 maximumscore 2**
bij (1) minimumprijs
bij (2) exportsubsidie
bij (3) invoertarief
bij (4) productiequotum
- Opmerking*
Voor elke fout 1 punt in mindering brengen.
- 20 maximumscore 2**
Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- zelfvoorziening
Uit de toelichting moet blijken dat de EU onafhankelijk wil zijn als het gaat om basisgoederen.
 - werkgelegenheid
Uit de toelichting moet blijken dat zonder ingrijpen de suikerproductie in de EU zou kunnen verdwijnen.

21 maximumscore 2*Opmerkingen*

- *Geen punten toekennen als het snijpunt niet bij 400 ligt.*
- *Ook goed rekenen als de vraaglijn niet evenwijdig verschoven is mits het snijpunt bij 400 ligt.*
- *Ook goed rekenen als behalve de vraaglijn ook de aanbodlijn verschoven is mits het snijpunt bij 400 ligt.*

22 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de vraag naar suiker nog verder kan toenemen en de prijs zo hoog kan worden dat het inkomen van de suikerproducenten voldoende verzekerd is.

Indien de verwachte verdere toename van de vraag naar suiker niet is verwoord

0

Opgave 8**23 maximumscore 2**

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{0,20 - 0,13}{0,13} \times 100\% = 53,8\%$$

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2 bij (1) appreciatie bij (2) overschot bij (3) valutamarkt bij (4) vraag naar bij (5) aanbod van	
	<ul style="list-style-type: none"> • Indien (1) én (2) juist • Indien (3), (4) én (5) juist 	1 1
25	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juist antwoord is: Een antwoord waaruit blijkt dat door de gestegen koers van de peso de producten voor buitenlandse afnemers duurder worden zodat de vraag / afzet kan afnemen.	
26	maximumscore 2 bij (1) vreemde valuta's bij (2) peso's bij (3) neerwaartse bij (4) versterkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Indien (1) én (2) juist • Indien (3) én (4) juist 	1 1

Opgave 9

27	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om (productie in) het zwarte circuit en (productie in) het grijze circuit.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor elke ontbrekende categorie • Voor elke foutieve categorie • Voor voorbeelden van productie in het zwarte / grijze circuit 	-1 -1 0
28	maximumscore 2 € 1.880 miljoen	
29	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat de (reële) productie / toegevoegde waarde is gestegen terwijl de werkgelegenheid is gedaald.	
30	maximumscore 2 bij (1) geen marktprijzen hanteert bij (2) 28	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.